

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

นวัตกรรมการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต
Management Innovation Ecotourism Business in Old Town Phuket Province

อำนวยการ คุ่มบ้าน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ จินดาพล อาจารย์ที่ปรึกษาคนที่ 1
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย ธรรมเสนห์ อาจารย์ที่ปรึกษาคนที่ 2

worawit.ch@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบริบทของนวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต 2) เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ที่ส่งผลต่อนวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อนวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต โดยมีกลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารภาครัฐ ผู้บริหารภาคเอกชนและนักวิชาการ ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตโดยมีเกณฑ์การคัดเลือกจากผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตมาแล้วมากกว่า 20 ปี และนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต เป็นครั้งที่ 3 รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative Reserch) ประกอบด้วยวิธีการศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม (field study) การสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) การสนทนากลุ่ม (focus groups)

ผลการวิจัยปรากฏว่า ประเด็นหลักที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่ามีข้อมูลที่น่าสนใจดังนี้ นำเอาวิถีวัฒนธรรมของชาวภูเก็ตในอดีตมาพัฒนาทำเป็นสินค้าให้เกิดประโยชน์ทางธุรกิจ เช่นการแต่งกายชุดพื้นเมือง ยาหย่า บาบ่า และอาหารพื้นเมือง เป็นต้น นอกจากนี้การทำประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวให้กับบริษัทนำเที่ยวและนักท่องเที่ยวให้ได้เสพข้อมูลและเดินชมเมืองเก่า เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเมืองเก่าและยังมีการส่งเสริมผลิตภัณฑ์รากหญ้า ที่เป็นเอกลักษณ์ของภูเก็ต โดยอาศัยเรื่องราวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์มาใส่ในผลิตภัณฑ์ของชุมชนเมืองเก่าในภูเก็ต ในขณะที่บริการนำเที่ยวเมืองเก่ามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเมืองเก่า และการพัฒนาการนำเที่ยวที่เป็นการลงทุนของท้องถิ่น การนำเที่ยวทางประวัติศาสตร์และการซื้อสินค้าพื้นเมือง ชุมชนจะต้องสร้างงานบริการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุน ส่วนด้านการให้ความรู้การจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แก่สมาชิกในชุมชนเพื่อให้สามารถนำเสนอข้อมูลที่ต้องการแก่นักท่องเที่ยวผู้มาเยือนเป็นอีกบทบาทหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาครัฐ ต้องดำเนินการประกอบกับการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, ชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

Abstract

This research aimed at 1) studying the context of ecotourism business innovation management in the Old Town of Phuket Province, 2) studying the image that affects ecotourism business innovation management in the Old Town of Phuket Province, and 3.) studying the factors that affects the development of ecotourism business innovation management in the Old Town of Phuket Province. The respondents included executives in both private and government sectors, academics, local administrative executives and the people in Phuket Province with the selection criteria from those who have been living in Phuket for more than 20 years and from the tourists who have visited Phuket for their third time (the total number are 30 people) through an application of a qualitative research that uses data from field studies, in-depth interviews, and the focus group discussions.

The findings from in-depth interviews with key informants revealed such interesting issues and/or information as follows: culture of the Phuket people in the past has been brought and developed into products that give advantages to business; for example, their traditional/native dress (Yaya and Baba), and food. In addition, public relations for promoting tourism have been used in order for the tourism companies as well as the tourists to gain access to information, stroll through the Old Town, and be connected to tourist attractions/areas in the city. Their grass root products (which are Phuket’s uniqueness) underlying their historical and cultural stories have been inserted into products of the community in the Old Town of Phuket Province. While tour services of the Old Town needs to have/create its own information center and develop its services (which is to be invested by locals), historical tours and a purchase of local products are therefore needed to be created by communities and be supported by local governments. Providing knowledge of ecotourism business innovation management to all community members in order for them to be able to give accurate information to tourists is also another important role of the local

Keyword: Ecotourism, In the Old Town Phuket Province

บทนำ

จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยมีสภาพเป็นเกาะและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ มีทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามมาก ชายหาด ทะเล เกาะ รวมถึงประวัติศาสตร์และวิถีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นควรค่าแก่การจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นอย่างมาก ที่ผ่านมามีการอนุรักษ์ของจังหวัดภูเก็ตปี พ.ศ. 2554 – พ.ศ.2557 นักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้ามามากขึ้น

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

ประกอบกับปัจจุบันการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต เป็นไปอย่างรวดเร็วจนบางครั้งไม่ได้คำนึงถึงความจำเป็นและความเหมาะสมในการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมแม้ว่าทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางวัฒนธรรมของจังหวัดภูเก็ตจะมีความโดดเด่นและเป็นที่ยึดถือของคนทั่วโลกหากต่างคนต่างทำเพื่อผลประโยชน์ในทางธุรกิจของตนเองผลเสียจะเกิดขึ้นกับส่วนรวม

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการวิจัยถึงนวัตกรรมการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ตโดยใช้แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นมรดกทางประวัติศาสตร์และทางวัฒนธรรม ที่มีอยู่ในชุมชนท้องถิ่น สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวอีกทั้งช่วยในการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเลือกเดินทางเข้ามาพักผ่อนรวมถึงท่องเที่ยวในชุมชน ทั้งนี้เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เป็นข้อมูลในการกำหนดนวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นสามารถสร้างประโยชน์สูงสุดทั้งในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชน จะได้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อสร้างความรู้ใหม่ ๆ ในการร่วมกันอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์และทางวัฒนธรรมของชุมชนให้มีความมั่นคงสามารถรองรับการขยายตัวด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนและภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของนวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ที่ส่งผลต่อนวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อนวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

โดยแยกเป็นประเด็นที่จะทำการศึกษา ประกอบด้วย

- 1.1 บริบทของแหล่งท่องเที่ยวปลายทางที่ส่งผลต่อนวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต
- 1.2 ภาพลักษณ์ที่ส่งผลต่อนวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต
- 1.3 แนวทางการพัฒนานวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนในจังหวัดภูเก็ต

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

ขอบเขตด้านตัวแปร

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทำให้ทราบนวัตกรรมการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ตในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตและแนวทางการพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ทำให้ได้กลุ่มตัวแปรที่จะทำการศึกษาดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. บริบทของแหล่งท่องเที่ยวปลายทางจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต
2. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้มีศักยภาพในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนที่จะต้องเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อีกทั้งมีประสิทธิภาพในการจัดการที่ดี

ตัวแปรตาม ได้แก่

การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นโยบายหลักของภาครัฐบทบาทของภาคเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษานวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ตผู้วิจัยทำการศึกษาระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 – ตุลาคม พ.ศ. 2558

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือ Eco-Tourism นั้น โดยความหมายก็คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องใช้ทุนธรรมชาติอย่างมีธัยสถ์ให้มีความมั่นคงยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นแนวความคิดที่เกิดขึ้นโดยมีสาเหตุมาจากแนวโน้ม 2 ประการมาบรรจบกันคือ

- 1) แนวโน้มเกี่ยวกับการอนุรักษ์และแนวโน้มเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงเรื่องอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยมีสาระสำคัญเรื่องแนวโน้มเรื่องการอนุรักษ์
- 2) ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อระบบนิเวศจนทำให้ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมและผลที่ตามมาคือความไม่ยั่งยืนของการพัฒนาเศรษฐกิจ (สายสุนีย์ สิงห์ทัศน์, 2555 : การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์)

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้รับการผลักดันและส่งเสริมให้เป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืนและยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือหรือมาตรการหนึ่งในการส่งเสริมเพื่อการอนุรักษ์ (ดวงใจ พานิชเจริญกิจ, 2555)

ความหมายของนวัตกรรมจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

นวัตกรรมจัดการ โลภของการแข่งขันในเวทีการค้าระดับนานาชาติ หนึ่งในหัวข้อที่ถูกนำมาพูดเสมอในแวดวงธุรกิจโดยเฉพาะ ด้านการจัดการระดับนานาชาติ คือ “นวัตกรรมจัดการ” ได้ รับรู้

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

และเรียนรู้กันมานานและทั่วโลก ทั้งนี้ทฤษฎี 9 M ผลแห่งความสำเร็จในการใช้บริหารจัดการธุรกิจใดๆ ให้ประสบความสำเร็จนั้น ประกอบด้วย

- M1 คือ Man เป็นการจัดการทรัพยากรบุคคล
- M2 คือ Money เป็นการจัดการเรื่องเงินหรือทุน
- M3 คือ Management การจัดการ ซึ่งต้องควบรวมกับการบริหารด้วยกัน
- M4 คือ Material เป็นวัตถุดิบ
- M5 คือ Morality คุณธรรมหรือจริยธรรมของบุคลากรในหน่วยงาน
- M6 คือ Marketing การจัดการด้านการตลาด
- M7 คือ Message ข่าวสารหรือข้อมูลข่าวสาร
- M8 คือ Minute เวลาหรือกรอบเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
- M9 คือ Measurement เป็นการเพิ่มขวัญกำลังใจการจัดการด้านจิตใจ

(อุทิส ศิริวรรณ,2555)

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการ (Concept of administration Management)

การจัดการ (Management) มีความสำคัญในการบริหารองค์กรบรรลุเป้าหมายขององค์การ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน ความหมายของการบริหารจัดการถูกอธิบายไว้หลากหลายความหมาย นักวิชาการให้ความหมายของการบริหารจัดการไว้ดังนี้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2545 : 18 - 19) กล่าวไว้ว่า ความหมายของคำว่า " การบริหารจัดการ" และ "การจัดการ" ได้ดังนี้ การบริหาร (Administration) จะใช้ในการบริหารระดับสูงโดยเน้นที่การกำหนดนโยบายที่สำคัญและการกำหนดแผนของผู้บริหารระดับสูงเป็นค่านิยมใช้ในการบริหารรัฐกิจ (Public Administration) หรือใช้ในหน่วยงานราชการและคำว่า "ผู้บริหาร" (Administrator) จะหมายถึงผู้บริหารที่ทำงานอยู่ในองค์การของรัฐหรือองค์การที่ไม่มุ่งหวังกำไรส่วนการจัดการ (Management) จะเน้นการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบาย (แผนที่วางไว้) ซึ่งนิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ (Business Management) ประเด็นสำคัญของการจัดการ (Management) มีดังนี้

1. การบริหารจัดการสามารถประยุกต์ใช้กับองค์การใดองค์การหนึ่งได้
2. เป้าหมายของผู้บริหารทุกคน คือ การสร้างกำไร
3. การบริหารจัดการเกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิต (Productivity)โดยมุ่งสู่ประสิทธิภาพ (Efficiency)

4. การบริหารจัดการสามารถนำมาใช้สำหรับผู้บริหารในทุกระดับชั้นขององค์การ

Henri Fayol ได้สรุปเป็นหลักการบริหารว่าเป้าหมายนั้นมีองค์ประกอบ 5 ประการ ซึ่งเรียกว่า “POCCC” ประกอบด้วย

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการที่องค์การหรือหน่วยงานดำเนินการเพื่อให้ได้ผลที่ต้องการในอนาคตโดยการตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกวิธีทำงานที่ดีที่สุด
 2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานต่าง ๆ และบุคคลในองค์การโดยกำหนดภารกิจอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้ชัดเจน
 3. การบังคับบัญชาหรือการสั่งการ (Commanding) หมายถึง มีอำนาจปกครองควบคุมดูแลและสั่งการ
 4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การจัดระบบวิธีการทำงานเพื่อให้งานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวไม่ทำให้งานซ้อนกัน
 5. การควบคุม (Controlling) หมายถึง กระบวนการวัดและแก้ไขการปฏิบัติงาน
 - 5.1 การกำหนดมาตรฐาน
 - 5.2 การสังเกตการปฏิบัติงาน
 - 5.3 การเปรียบเทียบการปฏิบัติงาน
 - 5.4 การปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย
- จากหลักการด้านการจัดการของ Fayol นั้น เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้จัดการในองค์การเป็นอย่างมาก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องนวัตกรรมการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ตมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญ ดังนี้

คณะกรรมการการท่องเที่ยวพื้นที่ศิลปวัฒนธรรมรูปแบบสถาปัตยกรรมชิโน โปรตุกีสจังหวัดภูเก็ต (2553) โดยได้เสนอถึงการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะโครงข่ายสมบูรณ์เป็นกิจกรรมเสริมสร้างการท่องเที่ยวพื้นที่ศิลปวัฒนธรรมแบบชิโนโปรตุกีสจังหวัดภูเก็ตย่านเมืองเก่าในชุมชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต

Nigkamp & Riganti (2010) ได้ศึกษาเรื่อง Value Urban Cultural Heritage ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมกับการท่องเที่ยวซึ่งเป็นคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรม นักวิชาการทั้งสองท่านเน้นถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมการดำรงชีวิตของคนในสังคม โดยกล่าวถึงมรดกของวัฒนธรรมว่าเป็นลักษณะพิเศษ

Constantin & Mitnt (2010) เสนอผลงานวิจัยเรื่อง Cultural Tourism, Sustainability and Regional Development : Experiences from Romania เป็นการศึกษาในประเทศโรมาเนีย ในด้านการพัฒนาเขตพื้นที่การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืน นักวิชาการทั้งสองท่านได้เน้นถึงจุดเริ่มต้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 โดยกล่าวว่า หลายประเทศได้ทุ่มทุนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวมีทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ สัมพันธ์กันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่น้อยที่สุด

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

กิตติรัตน์ ปิตพานิช (2552) ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างแนวทางการพัฒนาจังหวัดภูเก็ตให้เป็น Asian Word Creative Tourism Destination โดยภาคีการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกได้ร่วมมือกัน ประกอบกับ 2 แนวทาง คือ

1. จังหวัดภูเก็ตเป็น Creative Tourism เป็นการผสมผสานกันทั้งเป็นเมืองแห่งอาหาร เมืองของการพักผ่อน เมืองแห่งหัตถกรรม สถาปัตยกรรม และศิลปะพื้นบ้าน
2. จังหวัดภูเก็ตถูกขับเคลื่อนให้เป็น Creative Tourism แห่งอาเซียน ต้องวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งในบริบทของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นสำคัญรวมทั้งประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน พลุกจิตสำนึกในความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

จากแนวคิดและหลักการดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ย่านชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต ควรอนุรักษ์ของเก่าหรือคงรูปแบบเดิมไว้ให้มากที่สุดสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ภายใต้การมีส่วนร่วม เพื่อทุกคนจะได้รู้สึกรักหวงแหนและปกป้องรักษาสิ่งที่เป็นมรดกอันล้ำค่าของเมืองเก่านครภูเก็ตให้คงอยู่สืบไป

วัลย์พร รุ่งตระกูลไพบูลย์ (2551) ศึกษาแนวโน้มพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในอนาคตกล่าวว่า นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวในอนาคตมากขึ้นจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทการเรียนรู้ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางด้านวัฒนธรรมประเพณี เป็นต้น

ปองขวัญ (สุขวัฒนา) ลาซุส (2550) ได้ศึกษาเรื่องชุมชนซอยหวังหลีการสื่อความหมายที่สายเสียแล้ว กล่าวว่าชุมชนซอยหวังหลี มีศักยภาพพร้อมในทุกด้านสามารถพัฒนาเชิงอนุรักษ์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเรียนรู้ทางวัฒนธรรมย่านชาวจีนที่มาตั้งรกรากในบางกอก

สิทธิชัย ธรรมเสนห์ (2556) ศึกษากลยุทธ์การจัดการธุรกิจบริการสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย การเติบโตของภาคธุรกิจบริการ ที่เกิดจากแรงผลักดันทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในงานบริการกลายเป็นสิ่งจำเป็นและต้องได้รับความสำคัญ นับจากนี้เป็นต้นไป การบริการที่เคยดำเนินไปบนความเชื่อเก่าๆ ที่ว่า บริการเป็นเรื่องการทำให้พนักงานยิ้มแย้มแจ่มใส หรือหาพนักงานที่มีใจรักบริการมาทำงานให้ก็เพียงพอแล้ว เป็นความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง และไม่เพียงพออีกต่อไป งานบริการควรจะต้องได้รับการศึกษาอย่างมีหลักวิชาการ ได้รับการปฏิบัติในฐานวิชาชีพหนึ่ง และมีวิธีการประเมินผลคุณภาพบริการอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ธุรกิจบริการของประเทศไทยเท่าทันต่อการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารภาครัฐ ผู้บริหารภาคเอกชน นักวิชาการ ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตโดยมีเกณฑ์การคัดเลือกจากผู้ที่มีอายุอยู่ในจังหวัดภูเก็ตมาแล้วมากกว่า 20 ปี และนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต เป็นครั้งที่ 3 รวมจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structure

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

Interview) โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – dept Interview) ตามแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยได้ทบทวนจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) จากแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้างที่กำหนดไว้ โดยใช้วิธีการตรวจสอบในมิติด้านบุคคล มิติด้านสถานที่ มิติด้านเวลา และมิติด้านทฤษฎีดังนี้ สุภางค์ จันทรวานิช (2549 หน้า 36 – 42) การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. มิติด้านบุคคล (Person) เป็นการนำข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้และสามารถนำข้อมูลที่ได้รับ มาดำเนินการวิเคราะห์ผลการศึกษได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
2. มิติด้านสถานที่ (Place) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากสถานที่ซึ่งบุคลากรปฏิบัติงานในลักษณะประจำการในขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษาและสามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาดำเนินการวิเคราะห์ผลได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
3. มิติด้านเวลา (Time) เป็นการนำข้อมูลที่ได้รับจากแหล่งเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในระยะเวลาที่ต่างกันมาดำเนินการวิเคราะห์ผลได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
4. มิติด้านทฤษฎี (Theory) เป็นการนำข้อมูลที่ได้รับจากด้านบุคคล ด้านสถานที่ และด้านเวลา มาตรวจสอบในด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เพื่อการวิเคราะห์ผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยมีผู้ช่วยนักวิจัยเป็นผู้ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารภาครัฐ ผู้บริหารภาคเอกชนและนักวิชาการ ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหัวหน้าส่วนราชการ จำนวน 4 คน ผู้บริหารภาคเอกชน จำนวน 3 คน นักวิชาการ จำนวน 3 คน ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน ประชาชนในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตโดยมีเกณฑ์การคัดเลือกจากผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในจังหวัดภูเก็ตมาแล้วมากกว่า 20 ปี จำนวน 10 คน และนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต เป็นครั้งที่ 3 รวมจำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน ตามระยะเวลาการรวบรวมข้อมูลที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลตามองค์ประกอบ 3 ประการ Miles and

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

Huberman,1994, อ้างถึงใน ชาย โพธิสิตา (กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 5 พฤษภาคม 2554, หน้า 337 – 340)
 อธิบายไว้ โดยมีเหตุผลศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้ คือ

1. การจัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) เป็นกระบวนการจัดการด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลเป็นระเบียบทั้งในทางกายภาพและในทางเนื้อหา
2. การแสดงข้อมูล (Data display) เป็นกระบวนการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของการพรรณนา ซึ่งเป็นผลจากการเชื่อมโยงข้อมูลที่จัดระเบียบแล้ว ตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดไว้
3. การหาข้อสรุป การตีความและการตรวจสอบความถูกต้องของผลการศึกษา (Conclusion) ดำเนินการออกแบบการวิจัย ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญอย่างยิ่งในการวางแผนการวิจัยโดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการวิจัย แนวคิด ทฤษฎี การทบทวนวรรณกรรมวิธีการที่ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการ การวางแผนวิเคราะห์ข้อมูล การรายงานผลการศึกษาลดจนความสัมพันธ์ ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการศึกษ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ ดังนี้คือ วิธีการวิจัย วิธีการศึกษา วิธีการเลือกกรณีศึกษา การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือ การรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. บริบทของนวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ตในการศึกษาเรื่อง นวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญแต่ละท่านได้กล่าวถึง
 - 1.1 ลักษณะของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต
 - 1.2 การนำองค์การเพื่อการจัดการองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จังหวัดภูเก็ต
 - 1.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประกอบด้วย การวางแผนยุทธศาสตร์ การกำหนดยุทธศาสตร์ การประเมินผลยุทธศาสตร์ ตามทิศทางการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ย่านชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต
 - 1.4 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนต่อการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
 - 1.5 การจัดการความรู้ ประกอบด้วย การแสวงหาความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งด้านประวัติศาสตร์วิถีวัฒนธรรม ประเพณี ฯลฯ
 - 1.6 การสร้างจิตสำนึกของคนในท้องถิ่นให้เห็นคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ดำรงอยู่อย่างยั่งยืน
 - 1.7 ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่มีในการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

- 1.8 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. ภาพลักษณ์ที่ส่งผลต่อนวัตกรรมการจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต
 - 2.1 ประชาสัมพันธ์ประเทศไทยเพื่อสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว
 - 2.2 เผยแพร่และสื่อสารภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวให้แพร่หลายในทุกช่องทางและครอบคลุมทั่วถึงอย่างต่อเนื่อง
 - 2.3 เพิ่มบทบาทสถานะของไทยในเวทีระหว่างประเทศด้านการท่องเที่ยวให้โดดเด่นยิ่งขึ้นและส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของไทยในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเวทีโลก
 - 2.4 สร้างจิตสำนึกและค่านิยมในความเป็นไทยตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความแตกต่างเหนือคู่แข่งชั้นให้คนไทยมีจิตชายร่วมกัน
3. แนวทางการพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อนวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต
 - 3.1 บริบทของแหล่งท่องเที่ยวปลายทางจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต
 - 3.2 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้มีศักยภาพในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนที่จะต้องเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อีกทั้งมีประสิทธิภาพในการจัดการที่ดี
 - 3.3 การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ นโยบายหลักของภาครัฐ บทบาทของภาคเอกชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มตัวอย่างโดยมีกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ จำนวน 6 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารภาครัฐ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการ ผู้บริหารภาคเอกชน ผู้นำชุมชนและหัวหน้าครัวเรือนในแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในจังหวัดภูเก็ตครั้งที่ 3 ทั้งนี้ได้ลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอถลาง และอำเภอกะทู้ ได้รวบรวมประเด็นการสัมภาษณ์ตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 บริบทของนวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่า จังหวัดภูเก็ต

ประเด็นที่ 2 ภาพลักษณ์ที่ส่งผลต่อนวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต

ประเด็นที่ 3 แนวทางการพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อนวัตกรรมจัดการธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่าจังหวัดภูเก็ต

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

- ประเด็นที่ 1 ควรวิจัยตลาดก่อนลงทุนทำจริง
- ประเด็นที่ 2 นักธุรกิจไม่ควรมองข้ามนักท่องเที่ยวที่มาเพียงลำพัง
- ประเด็นที่ 3 กลุ่มนักท่องเที่ยวในแต่ละภาคแตกต่างกันนักท่องเที่ยวในเมืองไทย ภาคเหนือ กลาง ตะวันออก ใต้ จะมีความแตกต่างกัน
- ประเด็นที่ 4 วัฒนธรรมต่างชาติที่แตกต่างกันต้องศึกษาเรื่องของวัฒนธรรม
- ประเด็นที่ 5 ชุมชนต้องได้รับการส่งเสริมการสร้างบุคลากรระดับบริการ
- ประเด็นที่ 6 ภาครัฐต้องส่งเสริมการเตรียมความพร้อมของชุมชน
- ประเด็นที่ 7 ภาครัฐควรให้การสนับสนุนธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนเมืองเก่า
- ประเด็นที่ 8 ภาครัฐต้องปรับปรุงโครงสร้างท่องเที่ยวไทย
- ประเด็นที่ 9 ท้องถิ่นควรออกกฎหมายสำหรับชุมชน
- ประเด็นที่ 10 ภาครัฐต้องวางแผนระยะยาวในการช่วยเหลือธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- ประเด็นที่ 11 ภาครัฐควรให้ความสะดวกในเรื่องของการเข้าเมืองในปัจจุบันนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวในเมืองไทย

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาต่อ

- เรื่องที่ 1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการรณรงค์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- เรื่องที่ 2 ควรทำการวิจัยเพื่อสร้างบริบทของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดภูเก็ต แผนพัฒนาจังหวัดภูเก็ต พ.ศ.2553 – 2556.
- กิตติรัตน์ ปิติพานิช. (2552). การสร้างแนวทางการพัฒนาจังหวัดภูเก็ต ให้เป็น Asian World Creative Tourism Destination.
- คณะกรรมการการท่องเที่ยว. (2553). พื้นที่ศิลปวัฒนธรรมรูปแบบสถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีส จังหวัดภูเก็ต.
- ชาย โปธิสิตา. (2554) ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ กรุงเทพฯ.
- ดวงใจ พานิชเจริญกิจ. (2555). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดภูเก็ต กรณีศึกษาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชิโนโปรตุกีส.
- เทศบาลนครภูเก็ต. (2543). มนต์แห่งภูเก็ต งานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวฝ่ายบริหาร สำนักปลัดเทศบาลนครภูเก็ต.
- ปองขวัญ สุขวัฒนา ลาซุส. (2550). ชุมชนชอยหวังหลีการสื่อความหมายที่สายเสียแล้ว. กรุงเทพฯ.

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

- สายสุนีย์ สิงหาทัศน์. (2548). โครงการสานสัมพันธ์ฯ เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนแหล่งท่องเที่ยวในเมืองไทยที่เป็นมรดกโลก. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สิทธิชัย ธรรมเสนห์. (2556). ศึกษากลยุทธ์การจัดการธุรกิจบริการสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทย. เชียงใหม่ : วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น.
- วลัยพร รุ่งตระกูลไพบูลย์. (2553). พฤติกรรมนักท่องเที่ยว. ปทุมธานี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2545). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ :ธรรมสาร.
- Baloglu, S. and McCleary, K.W. (1999) ‘A model of destination image formation’, *Annals of Tourism Research*, vol. 26, no.4, pp.868-897.
- Business Day (2002) *Phuket Travellers Guide 2002-3*. Business Day: Bangkok.
- Cathy H.C.H., Kara W., and Soo K. K. (2004) ‘Image assessment for a destination with limited comparative advantages’, *Tourism Management*, vol.25, pp.121-126.
- Constantin & Mitnt (2010) *เสนอผลงานวิจัยเรื่อง Cultural Tourism, Sustainability and Regional Development : Experiences from Romania*.
- Henri Fayol (2012) *หลักการบริหารอุตสาหกรรม*.
- Nigkamp & Riganti (2010) *Value Urban Cultural Heritage*.